

8(С125)
ЖС 74

Б.ЖИТКОВ

ОБЕЗАНА ЖЫЛЫС

КОМІ ГІЗ СЫКТЫВКАР 1937

Оз. ДХХ
37 г. 2260
ГПБ Уз.

80.125
2074

БОРИС ЖИТКОВ

ОБЕЪЖАНА ЖЫЛЫГ

БЕРПАСАЛИС
Н. ТЫРСА

29873

БИБЛИОТЕКА
Респ. Краев. Музей
Кочы АССР
Город. Библиотека

L4930

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
СЫКТЫВКАР - 1937

ГПБ Уз

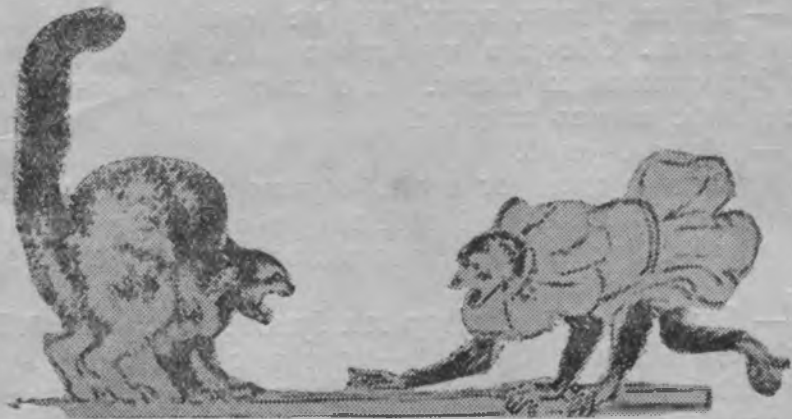
0025

Б. ЖИТКОВ
ПРО ОБЕЗЬЯНКУ

На коми языке
ДЛЯ МЛАДШЕГО ВОЗРАСТА

Редактор *П. Доронин*. Техредактор *М. Шестаков*. Перевод с русского *М. Молодцовой*. Издание № 66. Уполномоченный Главлита № 71. Заказ типографский № 810. Тираж 3000 экз. Формат бумаги 62 X 94; 1-16. Печатных листов 1. Сдано в производство 16-IV-37 г. Подписано к печати 10|V-37 г.

Отпечатано в типографии УМП,
Коми АССР, гор. Сыктывкар,
Дом печати.

Меным вöлі даскык арöс, і ме велöдча вöлі школа-ын. Öтчыд переменаö локтіс ме дінö менам жортöј, Јухіменко, да шуö:

— Колö-кö, ме теныд обезјана сета?

Ме ег веріт, думајті: вöчас, мiса, мекöд кущöмкö сещöм штука да сiнсыд бi петалас, а сесса шуас, вот тајö і ем „обезјанаыд“. Менö он ылöд.

— Ладнö,—мiса,—тöдам.

— Збыл-öд,—шуö.—Ловја обезјана. Зев бур. Јашкаөн шуöны. А папа вiдчö.

— Код вылö?

— да ме вылö Јашкакöд. Вошты-пö, шуö, кытчö гажыд. Ме чајта те ordö медбур.

Урокјас бöрын мунiм мi сы ordö. Ме век-на вöлі ог веріт. Збыл-öмöј-нö, думајта, ловја обезјана менам лö? Мунiг чöж јуасi кущöм, мiса, сiјö ачыс. А Јухіменко шуö:

— Вот аззылан, ен пов, сiјö-öд iчöтiк.

Збыл, вöлöма iчöтiк. Кок јылас-кö сувтас, муртса аршынжын судта лö. Чужöмыс чуқырöс, пöрыс старукалөн код, а сiнјасыс збојöс, зiрдалöны. Ачыс гöрд гöна, а кокјасыс сöдöс. Бытö сöд перчаткiа мортлөн кiыс. Вылас пастöдöма лöз жылетка.

Јухіменко горöдiс:

— Јашка, Јашка, волы, мыј ме теныд сета!—да сујис кисö чептас. Обезјана чукöстчис: „ај, ај!“ да чеччыш- тис Јухіменколы кі вылас. Сіјö пырыстöм-пыр-жö сујис обезјанаöс шыңель піщöгас.

— Мунам,—шуö.

Ме аслам сінлы ог веріт. Мунам улічаöд, нуам та- щöм сівö, а некод оз і тöд, мыј міјан піщöганым.

Мунигөн Јухіменко меным вісталіс, мыјөн сіјöс верд- ны.

— Быдтор сојö, быдтор сет. Јумовторјас радејтö. Кам- пет—мед зев-нін. Сурö-кö—востöчыс сојас. Чај лубітö кізерінікöс, да мед јумов вöлі. Те сылы сакарсö пыцкас пукты. Кык тор. Кіас ен сет. Сакарсö сојас, а чајсö оз ју.

Ме пыр кывзі да думајті: ме сылы і кујім сакар тор ог жаліт,—кущöм-öд міча, быттö чача код морт. Секі меным дум вылö угі: да-öд і бöжыс сылөн абу.

— Те,—шуа,—бöжсö вундін талыс зік вуж выјöныс?

— Тајö макака,—шуö Јухіменко,—налөн бöжыс абу.

Воім мі гортö. Мамö да чојјас вöлі öбöдајтöны. Мі Јухіменкокöд пырім пöрччыстöг, шыңелөн.

Ме шуа:

— А коді міјан ем!..

Ставныс бергöдісны јурнысö. Јухіменко разіс шы- нөлсö. Некод-на јешщö нінöм ез удіт рöзнитны, а Јаш- ка кызі чеччыштас Јухіменко ордсаң мамöлы јур вы- лас, а сесаң чужыштчис да шкап вылö. Став јурсісö ма- мöлыс зүгіс.

Ставныс чеччыштісны, горöдісны:

— Ој, коді, код-нö тајö?

А Јашка луксіс шкап вылö да вомсö вежнöдлö, піңјассö петкöдлö.

Јухіменко повзіс, чајтіс, відны кутасны сіјöс, да öд- öжык öзöс дорö. А сы вылö некод ез і віçöдлы, став- јныс віçöдісны обезјана вылö. І друг чојјас öтпырјö шуісны:

— Кущöм міча!

А мамö пыр-на вöлі јурсісö лөгöдö.

— Кытыс-нö тајö?

Ме вірділі мышкө. Лухіменко ез-нін вөв. Сің-кө, ме колі тыр көңайнөн. І ме көсјі петкөдлыны, мыј ме төда, кыңи колө обезјанакөд вөдїтчыны. Сујі кіөс ңептө да горөді, кыңи өнтај Лухіменко:

— Јашка, Јашка! Воли, ме тенид мыј сета!

Ставныс віччыөсны. А Јашка ез і вірділі ме вылө, пондіс терыба гыжјасны сөд кокоңнас. Рытөңыс Јашка ез леччыв улө, пыр чеччаліс выліті: шкап вывсаң өңөс вылө, өңөс вывсаң шкап вылө, сесаң пач вылө.

Рытнас батө шуіс:

— Оз поз тајөс вој кежлө таңи колны, тајө став патератө мөдар путкыл путкылтас.

І заводїті ме кутны Јашкаөс. Ме шкап дїнө—сіјө пач вылө. Ме сіјөс сетыс щөткаөн—сіјө чївкнїтіс часї вылө. Часї катовтчыліс да сувтіс. А Јашка занавес вылын-нін вөлі качајтчө. Сесаң—картіна вылө, картїна пөлынтіс,—ме повңи: ускөдчас, мїса, өшалан лампа вылө.

Друг батө кыліс мїжанлыс вөтлысөмтө:—„Обезјанаөс кутны оз вермыны!“

Но секи ставныс-нін чукөртчїсны да пондісны вөтлысны Јашка бөрсө. Лыјлісны сіјөс мачөн, сунїс трубічајасөн, їзтөгтувјасөн і медбөртї јөршітісны пелөсө.

Јашка сувтіс сґен бердө, жергөдіс пїңјассө да пондіс лошкөдны кывнас—повңөдлө мїжанөс. Но сіјөс вевтїсны шерстїаннөј чышјанөн, гартїсны, төбісны.

Јашка јона горзїс, пессїс, но сіјөс регыд төбісны сіңи, өртсө колї толкө журыс. Сїјө бергөдліс јурсө, лапјөдліс сїнсө, вот-вот, кажїччө, бөрдґас, сещөм өбїднө лої.

Он-жө-өд кут төбны обезјанаөс быд разын вој кежлө! Батө шуіс:

— домавны! Жылеткаас да пызан кокө.

Ме вајї көв, корсі кїмаласөн Јашка мышку вылыс кїң, сујі көвсө кїң петлаас да топыда көрталї. Жылеткаыс Јашкалөн кїзассө вөлі мышку вылас кујїм кїзөн. Сесса ме нуөді Јашкаөс төбөднас пызан дорө, көрталї көвсө пызан кокас да толкө сыбөрын раңи чышјансө.

Ок, кушдма кутіс чеччавны сїјö! Но кыс-нö сыпомыс орöдны көв! Горзыштіс, локалыштіс мыжкö-дыра да жу-гыла пуксіс жојас.

Ме бості шкапыс сакар да сеті Јашкалы. Сїјö квати-тіс сöд кінас сакартор да сујіс вомкöщас. Став чужöмыс сылөн вежінтчіс.

Ме корі Јашкалыс лапа. І сїјö нужöдіс меным ассыс лапасö. Секі ме і візöдлі, кушöм мічаџс сöд гыјјас сылөн. Зік чача коџ ічöтік ловја кі. Ме куті малавны лапа-сö да думайта: зік, міса, кагалөн коџ. да і гілöдышти сылыс кіпыдöссö. А сїјö-тај кыз нещыштас лапасö да швач меным бан бокö. Ме і сінмös лапнітны ег вевјав, а сїјö швачöдіс, швачöдіс менö дај чівкнітіс пызан улö. Пук-сіс да піңсö жерјöдлö. Вот і кага!

Но секі менö ытісны водны узы.

Ме көсї Јашкаöс домавны аслам крöватö, но ез лез-ны. Ме пыр кывзысі, мыј Јашка вöчö, да думайті, неп-ременнö, міса, колö сылы лöсöдны крöват, мед сїјö уз-ліс јöз моз да шебрасіс ешкынөн. Јурыс мед вöлі јур-лös вылын. думайті, думайті да і унмовсі.

Асывнас чеччі да пастастöг Јашка дінö. Абу Јашка дом помын. Көвјыс ем, көв помас жылетка көрталöма, а обезјана абу. Візöда—кујімнан кізсö мышсыс разöма. Тајö сїјö ачыс разöма жылеткасö, колöма көв помас, а ачыс—пышјöма.

Ме куті корсны комнатајасыс. Тапјала көмтöм кокөн. Некөн абу. Ме повзі. А пышјіс-кö-нö? Öті лун-на ез ов—і вот теныд. Ме шкапјас вылыс візöдлі, пачыс, —некөн абу. Пышјöма, тыдалö, ывлаö. А ывлаын мороз —кынмас, конбр. І аслым көзыд лоі. Котöрті пастасны. друг аzza—менам крöват вылын мыжкö вöрö. Ешкыныс вöрö. Ме весіг дрöгмуні. Со сїјö көні! Тајö сылы көзыд лоöма жојад, сїјö пышјöма—да менам крöват вылö. Пырöма ешкын улö. А ме узі да ег тöдлы. Јашка ун-зіл јывсыд ез сещöма пов, сетчіс бостны ассö кіö, і ме бöр пастöді сы вылö лöз жылеткасö.

Кор мі пуксіс чай јуны, Јашка чеччыштіс пызан вылö, візöдліс гөгöр, аzzіс сакар доз, сујіс лапасö да чівкні-

тіс өзөс былө. Сіјө чеччалө вөлі сешөм пелка,—бытө
лебалө, а оз чеччав. Кокјасас' обезјаналөн чуңјасыс кі
чуңјасыс кодөс-жө, і Јашка вермө вөлі бостны кокјас-
нас. Сіјө сізі і вөчө вөлі. Пукалө кага моз код ордын-
кө воҕас, і кіјассө суркналөма, а ачыс кокнас пызан вы-
ыс кыскө мыј-нібуџ. Кыскас пурт і давај пуртөн чеч-
чавны. Тајө мед сылыс кутасны мырдыны, а сіјө пондас
пышјавны.

Чај Јашкалы сетісны стөканөн. Сіјө бостіс стөкансө
кыкнан кінас ведроөс моз, јуө да вомсө тапјөдлө. Ме
ег-нін жаліт сакартө. Школаө мунигөн ме домалі Јашка-
өс өзөс вугјө.

Тајө разын ме көрталі сіјөс коскөдыс көвјөн, мед
сіјө ез-нін вермы ородчыны. Кор ме локті гортө, пос-
воҕсаң-на аҕаі, мыј вөчө Јашка. Сіјө өшөдчөма вөлі
өзөс вугјас да гулајтө өзөс вылас карусел вылын моз.
Чужыштчас көсаксаңыс да мунас стен бердөзыс. Јөт-
кыштчас кокнас стен бердгыс да мунас мөдарө.

Кор ме пукгі урок велөдны, ме пуксөді Јашкаөс
пызан былө. Сылы зев сөлөм вылас воө вөлі шонтысны
лампа дорын. Сіјө вуграліс, бытө пөрыс старік гоҕво-
зын, да сінкым увтіыс віөдіс, кычі ме сујла перөөс
черніла дозјө. Учітель міјан вөлі стрөг, і ме зев чістөја
гіжі лістбок. Бумагаөн костыны ег кут, мед оз лаксы.
Колі сізі коҕмыны. Воі да аҕа: пукалө Јаков тетрад
вылын, сујлас чуңјассө черніла дозјө, броткө да вөчалө
сөд башнајас менам гіжөд былө. Ок, те, др'ан! Ме чуҕ
ег бөрдзы. Ускөдчі Јашка былө. да кыснө сіјөс бостан!
Сіјө занавес былө—став занавессө чернілаөн мавтіс.
Вот вөлөм мыјла Јухіменколөн папаыс відчө сы былө
Јашкакөд...

Но отчыд і менам папаөј скөрміс Јашка былө. Јаш-
ка һещкө вөлі цветјас өшің вылыс. Һещыштас корсө
да елтчө. Батө кутіс да нөјтыштіс Јашкаөс. А сесса
домаліс чардакө кајан поскө. Поскыс векнідік вөлі. А
сы улын паскыд пос леччө вөлі улиө. Вот батө муно
асывнас служба былө. Чістітіс паскөмсө, шлапаасіс,
леччө поскөд.

Шлоп! Штукатурка усі. Батō сувтіс, пыркнітіс шлапасō. Візōдліс вывлян—некод абу. Толкō-на тувчтіс,—шлоп, бара ізвестка усі вескыда јур вылас. Мыј-нō тајō?

А меным вōлі боксаыс тыдалō, мыј тајō вōчō Јашка. Сіјō перјалōма стєнсыс ізвестка торјас, пукталōма пос шупōд дорас, а ачыс водōма, зєбсōма пос шупōд вылас, бурōщ батō јур вєстын. Толкō-на батō вōрзōдчас, а Јашка назōнїк јōткыштас кокнас ізвестка торсō шупōд дорсыс, да-ōд сєщōм лōсыда чōвталїс вескыда батōлы шлапа вылас. Тајō сіјō вoзōс бергōдіс, батō вoз-за лунас сіјōс нōјтіс.

Но кор пуксіс тыр тōв, кор кутїс шуғлавны трубаын, кор гыōртїсны ошїнјас, Јашка лої жугыл. Ме сіјōс пыр шонтї морōс бердын. Чужōмыс Јашкалōн жугылмїс, быт-тō пондіс ошавны; сіјō нїксō да отарō топōдчō ме бер-дō. Ме суја сіјōс пїщōгō, пїнжак улō. Јашкалы сенї лō-сыд кажїччō. Кутчысас нълнан лапанас дōрōмō да ошјас, быт-тō клєјїтчас сетчō. Тазі і узас, оз і лєзлы лапajассō. Вунōдчан мукōддырјї, мыј тєнад ловја јокмыл пїнжак улад, да лєччысан пызан дорыш бердас. Јашка пырыстōм-пыр-жō тувкыштас лапанас бокад: візчысōмōн-жык-пō.

Отчыд вōскресєннāо локтїсны гōстїтны нывпоснїјас. Пуксісны завтрекајтны. Јашка шынїтōв пукалō вōлі мє-нам пїщōгын, да сіјōс некод ез і азыв. Медбōрын сетїс-ны кампет. Толкō-на заводїтї мє разны первој кампетсō, друг пїщōгыс, вескыда мєнам кынōмыс, мыччысіс гōна кї, кватїтїс кампетсō да бōр воші. Нывјас чїрōстїсны повзōмнысла. А тајō Јашка кылōма кампет кыш шытō да гōгōрвоōма, мыј кампет сојōны. А мє нывјаслы шуа: „Тајō мєнам којмōд кї, мє тајō кїнас вескыда кынōмō кампетсō суја, мєдым оз ков дыр ноксыны.“ Но быдōн-ын вōлі гōгōрвоōмаōс, мыј тајō обєзјана, да і пїнжак улын кылō вōлі, кызі варскакылō кампетыс: тајō Јашка јїрō вōлі, быт-тōкō мє кынōмōн курччала.

Јашка дыр лōгалїс батō вылō. Бурасїс Јашка ськōд кампет вōсна-жō. Батō бурєщ сєкї дугдіс курїтчыны да папїрос пыдї новлōдліс папїрос дозјас поснїдїк кампетјас.

І быд разын өбөд бөрын батө востывліс зельд вевтсө папірос дозжыслыг певнас, пев гыжнас, да бостывліс сетыс кампет. Јашка бытө сен і ем: пукалө воҗас да віччысө, бергалө. Вот батө өтчыд і сетіс папірос дозсө җоннас Јашкалы. Јашка бостіс сіҗөс кіас, а мөд кінас, җік батө моз-жө, кутіс востны певнас вевтсө. Чуныс сылөн ічөтік, а вевтыс зельд да топыд—і нінөм оз артымы Јашенкалөн. Сіҗө авөстіс дөзмөмысла. А кампет саркакылө. Секі Јашка кватітіс батөлыс певсө да гыжнас стамескаөн-моз кутіс востыны вевтсө. Батөлыс тајө серамсө петкөдіс. Сіҗө востіс вевтсө да дозсө мыччіс Јашкалы. Јашка суҗіс став лапасө, бостіс җоң кітыр, суҗіс регыджык вомас да котөрөн бокө. Оз-өд быд лун овлы ташөм шуды!

Вөлі мјан төдса доктор. Вывті вөлі раҗөјтө сорнітны. Торја-нүн өбөдајтгөн. Быдөнлөн-нүн ештас соҗаныс, а сылөн тарелка вылас-на, ставыс көҗалөма; секі сіҗө толкө кватітчас, гуджыштас термасігыр, суҗас вомас кусөк-мөд.

— Пасібө, ме пөт.

Вот өтчыд өбөдајтө сіҗө мјанын, бостіс вілканас картупель да шенасө вілканас—сорнітө. Өдҗіс—і пом абу. А Јашка, віөда, стул јур вылас мышкөдыс кајө; кајіс гусөнік да пуксіс доктор мыш сајө. доктор пыр вісталө:

— І, гөгөрвоанныд секі самөј...—і вілкаыс картупельнас воліс пель дорас җік өті здук кежлө. Јашенка лапанас нҗүдөдчыліс гусөнік картупель дінө і бостіс сіҗөс вілкасыс—наҗөнік, бытө вөр.

А доктор воҗө:

— да думыштөј асныд...—і суцкіс тыртөм вілкісө вомас. Јанҗім лоі сылы: думажтіс, мыј ускөдіс картупельсө шенасігас, віөдө кок улас. А Јашка абу-нүн сен—пукалө пелөсын да картупельсө курччавны оз вермы—вомтырыс суҗөма.

доктор ачыс сералө, но лөгасіс-жө Јашка вылө.

Јашкалы лөгөдісны көрзінаө волпас: прөстыннаөн, ешкынөн, јурлөсөн. Но Јашка ез көсҗы уҗны морт моз: ставсө гартас вөлі ас вылас да ташөм полокалөөн пука-

лас вожбыд. Сылы вурісны платтö, турун-віж рöмаос, пелерінкаөн, і сіјö лоі нач пріјутса шырöм жура нылка кофöн.

Вот öтчыд кыла ме орчча комнатаыс кушöмкö звөн Мыј-нö тајö? Муні гусöнікөн і аҗа: сулалö öшін вылын Јашка аслас турун-віж платтöнас, öти кіас сылөн лампа стеклö, а мöдас стеклö чістітан щöтка, і сіјö щöтканас мыјвынсыс чістітö стеклö. да сещöма јармöма, весіг ез кывлы, кор ме пырі. Сіјö аҗывліс, кызі чістітöны стеклö, і давај ачыс пробујтны.

А колан-кö вöлі öтнассö сіјöс рытын, сіјö ыждöдас бісö ыпјавтöчыс, лампыс валітö щын, саыс лебö комната паста, а сіјö пукалö пелöсын да ералö лампа вылö. Пікö воім Јашкаөн, кöт клеткаö пуксöд. Ме сіјöс і відлі і нöјтлі. Но дыр кежлö ег вермыв сы вылö лöгаслыны.

Кор Јашка көсјö сöлöмвылад воны, сіјö секі зев мелі лöб, кајас пельпом вылад да заводітас јурсыд корсны. Тајö лöб вöлі, мыј зев-нын сіјö лубітö тенö. Колöкö сылы корны мыј-нібуд—кампет лі јаблок—пырыстөмпыр кајас пельпом вылö да заводітас лапаяснас јуклöдлыны јурсі: корсö да гыжнас трічкöдö. Нінöм оз сур сылы, но сіјö петкöдлö, бытгö куталö эверјасöс: курчалö мыјкö чуң јывсыс.

Вот öтчыд локтіс міјанö гөстітны нывбаба. Сіјö чајтö вöлі ассö зев мічаөн. Зев јона вöччöма. Ставыс шöвк. Јур вылас абу прічоска, а чоң чом вöччöма јурсісыс—ставыс кудрі. А сылас куҗ чеп вылын езыс дора эеркала.

Јашка наçöнік сы дінö жожöд чівкнітіс.

— Ак, кушöм міча обезјана!—шуö гöста. І давај эеркаланас Јашкакöд ворсны.

Јашка кутіс эеркаласö, бергöдлыштіс лапаас, сесса чівкнітіс гөсталы вöзас да кутіс піннас пробујтны эеркалатö.

Гöста мырddіс эеркала, топöдіс кіас. А Јашкалы зев окота бöр бостны эеркаласö. Нывбаба малыштіс Јашаос нерчаткінас да наçöнік пондіс јöткыны сіјöс піçöс выв-

сыс. Вот Јашка і лөсөдчис сөлөмвылас воны гөстали, мелиавны ськөд. Чивкнитис пелпом вылас. Кутчысис бөр кокјаснас прошвиас да бостис сылыс причоскасө. Пашкыралис став кудрисө да кутис корсны. Нывбаба гөрдөдис.

— Мун, мун!—шуө.

Кыс-нө сижөс вөтлан.—Јашка јешщө јонжыка старајтчө: вуштө гыжјаснас, пиңнас курчкөдө.

Нывбабаыд тајө век вөлі җеркала воҙө пуксө—аснас лубујтчө,—і вот сижө аҙәө җеркала пырыс, кызи пашкыралис сылыс став јурсө Јашка, да чуғ оз бөрд. Ме көсји мездыны—кыс-нө. Јашка шарашитчис мыј вынсыс јурсиас да ме вылө зев лока виқөдлывлө. Нывбабаыд нещыштитис сижөс сilyзирјөдыс, а сижө җикөз жугөдис сылыс причоскасө. Виқөдлис ас вылас җеркала пыр—нач полокалә код. Ме ырыштчи, повөди Јашкаөс, а гөста кутчысис јурас да өзөсө.

— Безобразје, — шуө, — безобразје! — да ез і прөщажтчы некодкөд.

Но, думайта, виға тулысөзыс да сета кодлыкө, Јухименко-кө бөр оз бост. Öд мыјда-нин меным сурли тајө обезјана вөсна!

І вот воис тулыс. Шондөдис. Јашка ловзис да јешщө јонжыка пондис дурны. Зев окота сылы петны ывлаө, вөла вылө. А двор мијан вөлі зев ыжыд, зөң сесатина лоө. двор шөрас гөраөн течөма вөлі каҗеннөј шом, а гөгөрыс төвар складјас. Вөрјасыс стөрөжјас виқөны вөлі дворас зев уна пон. Понјасыс гырысөс, локөс. А став понјаснас командујтлис гөрд пон—Каштан. Код вылө Каштан заводитас еравны—сы вылө став понјасыс ускөдчасны. Кодөс Каштан лөзас—і понјас сижөс оз вөрөдны. А бокөвөј понјөс Каштан ускөдө вөлі өдөдчөмөн, морөснас. Кучкас, ускөдас кок јывсыс да сулалө сы дины, ералө, а мөдыс і вөрөдчынысө-нин оз лыст.

Ме виқөдли өшинөд—абуөс понјас дворын. Вај думайта, петала, петкөдла Јашенкаөс гулајтны первојыс. Ме пастөди сижөс турун-виж платтөөн, мед оз прөстудитчы. Пуксөди Јашкаөс пелпом вылө да петі. Толькө-на өзөссө востыны удити—Јашка чивк муө дај котөртис дворө. І

друг ускөдчисны став понјыс, Каштан медвозын, да вескыда Јашка вылө. А сїјө бытө турун-виж акан, сулалө, ічөтік. Ме сїзі і думайті, пом мїса Јашкалы—пырыстөмпыр-жө косавласны понјас. Каштан воіс Јашка дїнө. Но Јашка бергөдчїс сылан, лажїнтчїс, лөсөдчїс вермасны. Каштан сувтїс восков сажө обезјанасан, жергөдїс пїнсө, ерыштчїс, но ез лыст ускөдчыны ташөм дївө вылө. Понјас ставыс сувтөдїсны щөтсө да вїччысөны, мыј вө-час Каштан.

Ме көсїі ускөдчыны дорјыны. Но друг Јашка чечыштїс да пуксїс Каштанлы сылі вылас. І секі гөныс толкө кутїс кїтырөн-кїтырөн төвзыны Каштан вылыс. Нырвомас, сїнјасас лөсалө Јашка, весїг лапаясыс сылөн оз тыдавны. Опөстїс Каштан да сецөм лок гөлөсөн, став понјыс ускөдчїсны кодї кытчө вескалө, а Каштан сактөгыс ускөдчїс пышјыны. А Јашка пукалө, кутчысөма кокјаснас гөнас, а кїјаснас ңещкө Каштанөс пельөдыс, ңещкө гөнсө кї тырнас. Каштан сактөгыс гөгралө шом гөра гөгөр да локыс горзө. Кујїм пөв гөгөртїс Јашка дворөд верзөмөн, сесса мунїг мозыс чеччыштїс шом вылө. Кайїс, термастөг, нөжјөнїк, медвылөзыс. Сенї вөлі пу будка. Сїјө кайїс будка вылас пуксїс да кутїс гыжјавны боксө, бытө ңїнөм ез і вөв.

Вот-пө кущөм ме, меным тајө ңемтор!

А Каштан воротаө чепөсїіс ташөм страшнөј зверыс.

Сесаң ме ңемповтөг куті лездывлыны Јашкаөс дворө: толкө Јашка кїлчө вылө—став понјыс воротаө. Јашка ңекодыс ез повлы. Локтасны дворө вөла-доцдајас, став дворыс тырө, весїг мунны ңекыті. А Јашка доц вывсаң доц вылө лебалө. Чеччыштас вөв вылө, вөв јөктө, бур-ыснас пыркөдө, чушјалө, а Јашка термастөг мөд вөв вылө чївкнїтас.

— Вїзөдлы, кущөм сөтана чеччалө. Но-ї-но! У-ук!

А Јашка—мешөкјас вылө. Корсө роџ. Сујас лапасө да вїдлалө, мыј сетөні. Корсас, көні подсолнуха, пуксас да сенї-жө доц вылас курчкөдө. Сурлывлө вөлі і өрөжкї Јашкалы. Сујалас вомкөщас, мыјда төрас, да јешцө ңольнан кїтырыс курыштас.

Но вот лоі Јашкалөн враг. да кушом! дворын вөлі кан. Бокөвөј. Олө вөлі контораын, і быдөн сіјөс вөлі вердоны сојан каласјасөн. Сіјө зев јона щөгис, лоі зев ыжыд, пон код. Лок вөлі зев, гыжјасыс.

І вот өтчыд рытгорув гулајтө Јашка дворын. Ме сіјөс некыңи ег вермы чуксавны гортө. Аңа: петіс дворө кан да чеччыштіс скамја вылө, коді сулалө вөлі пу улын. Јашка, аңіс канөс да вескыда сы дінө. Лажінтчыштіс да локтө нөжјөнїк нольнан кок јылас. Вескыда скамја дорө і сінсө оз вештыв кан вылыс. Кан суркналіс лапаяссө, лептіс гөрбсө, лөсөдчїс. А Јашка пыр матөжык кыссө. Кан сінсө паскөдіс, бөрынтчө. Јашка—скамја вылө. Кан пыр бөрөн мөдар помас, пу дінө. Менам сөлөмөј кынміс. А Јаков скамја вывті кыссө кан вылө. Кан тупыл код-нін лоі, зевтчіс чоңнас. І друг чївкнїтіс—да ез Јашка вылө, а пу вылө. Кутчысїс увјө да віөдө вылысаң Јашка вылө. А Јашка пу дорө век сіңи-жө кыссө. Кан кајіс вылөжык. Велалөма сіјө пу вылын спасајтчыны. А Јашка пу вылө нөжјөнїк, вескөдөма кан вылө сөд сінјассө. Кан вылөжык, вылөжык, кајіс ув вылө да пуксїс ув помас. Віөдө, мыј кутас вөчны Јашка. А Јаков сіјө ув куңаыс-жө кыссө, да сешөм кок-нідіка, быттө сіјө сыыс кынңи немыс нінөм мөдтор абу і вөчлөма, а век толькө канјасөс кылөма. Кан медпомас-нін, вөсныдік нөртөр вылө вешјіс, өдва өшјө, качајтчө. А Јаков кыссө і кыссө, топыда кутчысөма нольнан лапанас. друг кан чеччыштіс медвылысаңыс муө, пыркнїтчіс да мыжынсыс ускөдчїс бөрө віөддлытөг. А Јашка пу вывсаң сы бөрсө: „Јау, јау!“—кушөмкө страшнөј звер гөлөсөн, ме сылыс некөр-на ташөм гөлөссө ег кывлы.

Өні Јаков лоі қик-нін цар код дворын. Гортын сіјө нінөм-нін ез кут сојны, толькө јулывліс сакара чај. А өтчыд сешөма дворын сојөма ізум, өдва-өдва ез кув. Кутіс ружтыны, сінмыс тырөма сінваөн, да быдөн вылө зев капрїзнөја віөдө. Первојсө быдсөн зев жалітісны Јашкаөс, но кор сіјө аңіс, кыңи сыкөд ноксөны—лечітөны, кутіс нароснө пессыны, шенасны кіјаснас, лептавын јурсө да омлавын разнөј гөлөсөн. Шуисны гартны да

сетны касторка. Мед возо кежлө тōдны пондас.

А касторка сылы сешōма сōлōмвылас воис, да сижō
пондис горзыны, мед сылы јешщō сетасны. Секі сижōс
тōбисны да кујим лун ез леҗлыны дворō.

Јашка реҗид справитчис да кутис вōзјисны ывла
вылō.

Ме сы понда ег повлы: кутны сижōс некод оз вермыв,
і Јашка лун-лун чеччаліс дворын. Гортын лоі шыңитōв-
жык, і меным ещажык кутис сурлыны Јашка вōсна!

А кор воис ар—ставныс гортын оҗи гōлōсōн шуōны:

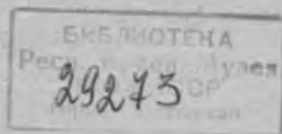
— Кытчō гаҗид вошты ассыд обезјанатō либō пуксōд
клеткаō. А мед став квартаіра паста тајō сōтанаыс ез
лебав!

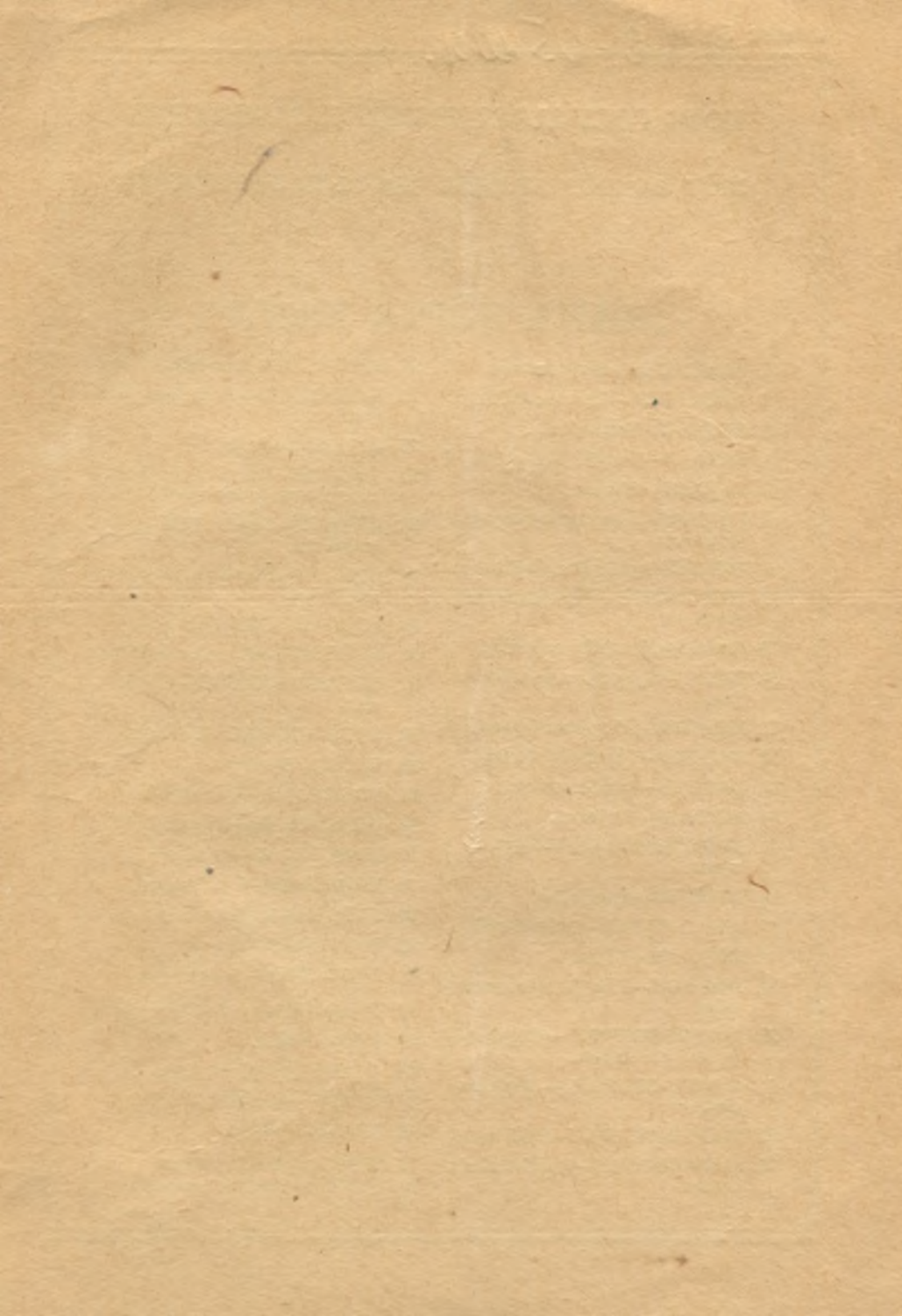
Коркō шуōны вōлі: кушōм мича, а оҗи, думајта, сōта-
на лоі. І мыјōн толкō заводитчис велōдчōм, ме куті
корсны классыс, кодлы ескō сетны Јашкаōс.

Корсі, медбōрті, оҗи јортōс, чукōсті бокōжык да
шуа:

— Колōкō, ме теныд обезјанаōс пōдаріта! Лорјаōс.

Ог тōд, кодлы сесса сижō сетис Јашкаōс. Но первој-
сō, кор ез ло керкаын Јашка, ме аҗаа вōлі, быдōнлы
лоі неуна гаҗтōм, кōт і ез кōсјыны нинōмōн тајōс пет-
лыны.

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИЗДАТЕЛЬСТВО

ИЧӖТ ДА ШӖР АРЛЫДА ЧЕЛӖКЛИ БИБЛЮТЕКА

„КӢГА БӖРГА КӢГА“

1. АНДЕРГЕН—Фужмовочка.	24. НЕКРАСОВ—Федушка Мазај.
2. АНДЕРГЕН—Озыо салдат.	25. НЕКРАСОВ—Генерал Топтыгін.
3. БЕДНЫЙ—Баоңајас.	26. ПРИШВИН—Јарік.
4. ГАЈДАР—Нольд бліндаж.	27. ПУШКИН—Поп да сылбн казак Балда јылыс мојккы.
5. ГАРШИН—Сигнал.	28. ПУШКИН—Зарні чері јылыс мојккы.
6. ГАРШИН—Лягуша-пузешественица.	29. ПУШКИН—Цар Салтан јылыс мојккы.
7. ГОРКИЈ—Архип дед да Љонка.	30. РОЛЛАН—Жан Кристоф.
8. ГРИГОРОВИЧ—Гуттаперчевј дѣтинка.	31. БЕНКЕВИЧ—Музыкант Јанко.
9. ГРИММ—Храбрѡј портиѡј.	32. ОЕТОН-ТОМПСОН—Орбм пѣл.
10. ГРИММ—Бременыс музыкантјас.	33. ОЕТОН-ТОМПСОН—Чинк.
11. ЖИТКОВ—Обезјана јылыс.	34. ВИХОНОВ—Чѡрт.
12. КАССИЛЬ—Турецкѡј бутсы.	35. ТОЛСТОЈ А.—Желтухин.
13. КАССИЛЬ—Вошбм класс.	36. ТОЛСТОЈ Љ.—Булька.
14. КИПЛЫНГ—Слѡн пѣ.	37. ТОЛСТОЈ Љ.—Філіпок.
15. КОРОЉЕНКО—Нѡбѡм дѣтинка.	38. ТУРГЕНЕВ—Бејин луг.
16. КРЫЛОВ—Баоңајас.	39. ТУРГЕНЕВ—Бір'ук.
17. ЉЕРМОНТОВ—Ашик-Керіб.	40. ТУРГЕНЕВ—Муму.
18. ЛОНДОН—Кѡјин.	41. ТУРГЕНЕВ—Перепелка.
19. ЛОНДОН—Кіш јылыс сказањје.	42. УЈДА—Нѣлло да Патраш.
20. МАМИН-СИБИР'АК—Стуѡонѡј ју дорса керка.	43. УЈДА—Гтеп.
21. МАМИН-СИБИР'АК—Кыјсыс Јемела.	44. ФАДЕЈЕВ—Метелица.
22. МАМИН-СИБИР'АК—Руд сылі.	45. ЧЕХОВ—Пышјыс.
23. МАЈАКОВСКИЈ—Мыјѡн кѡсја лоны.	46. ЧЕХОВ—Вањка.
	47. ЧЕХОВ—дѣтинкајас.
	48. ЧЕХОВ—Јежыд кымѡс.